Maapõue uurimise, kaitsmise ja kasutamise põhimõtted ning õiguslikud alused

Tarmo All
Keskkonnaministeerium

KESKKONNAMINISTEERIUM

SISUKORD

- Maapõue kasutamisega seonduvad olulisemad mõisted
- Maapõue kasutamist reguleerivad seadused ning strateegilised dokumendid
- Maapõue uurimise ja maavara kasutamise ning kaitsmise põhimõtted
- Planeeritud muudatused maapõueõiguses

MÕISTED

Maapõu

- **maapõu** on maismaal, piiriveekogudes, territoriaal- ja sisemeres ning majandusvööndis inimtegevuseks kättesaadav maakoore osa (MaaPS);
- **aluspõhi** on maapinnal avanevad või pinnakatte alla mattunud ennejääaegse tekkega kivimid

Maavara ja kaevis (MaaPS)

- **maavara** on looduslik kivim, setend, vedelik või gaas, mille omadused või mille lasundi lasumistingimused vastavad käesoleva seaduse § 9 lõike 1 alusel kehtestatud nõuetele või uuringu tellija esitatud nõuetele ja mille lasund või selle osa on keskkonnaregistris arvele võetud (http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis);
- **kaevis** on looduslikust olekust eemaldatud mis tahes kivimi või setendi tahke osis;

Maavara ja kaevandamisjäätmed (JS)

- **maavara** on maakoores looduslikult leiduva orgaanilise või anorgaanilise aine nagu energeetilise kütuse, metallimaagi, tööstusliku mineraali või ehitusmaterjalina kasutatava mineraali, vesi välja arvatud, maardla
- **kaevandamisjäätmed** on käesoleva seaduse tähenduses jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena.

Uuringud

- **<u>üldgeoloogiline uurimistöö</u>** on maapõue geoloogilise ehituse või maavarade leviku seaduspärasuste selgitamise eesmärgil tehtav teadusuuring või geoloogiline rakendustöö (MaaPS);
- **<u>maavara geoloogiline uuring</u>** (edaspidi *geoloogiline uuring*) on maavara kaevandamise ja kasutusele võtmise eesmärgil tehtav geoloogiline töö (MaaPS);
- **uuring** on majandusliku väärtusega maavaralasundi otsing, sealhulgas proovivõtmine, koondproovi võtmine, puurimine ja kaevamine, välja arvatud kõik maardla kasutuselevõtmiseks vajalikud tööd ja kõik olemasoleva kaevandamisega otseselt seotud toimingud (JS)

Uuringuruum ja selle teenindusala (MaaPS)

- **uuringuruum** on üldgeoloogilise uurimistöö loaga või geoloogilise uuringu loaga geoloogilisteks töödeks määratud maapõue osa;
- **uuringuruumi teenindusala** on geoloogilise uuringu loaga geoloogilisteks töödeks määratud territoorium uuringuruumi kohal;

Maardla (MaaPS)

- **maardla** on üldgeoloogilise uurimistöö või geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning keskkonnaregistris arvele võetud maavara lasund või lasundi osa, kusjuures maardlana võetakse arvele kogu lasund või lasundi osa, mis sisaldab maavara koos vahekihtidega;

Kaevandamine (MaaPS)

- **maavaravaru kaevandamine** (MaaPS) on maavara looduslikust seisundist eemaldamise ettevalmistamiseks tehtav töö, maavara looduslikust seisundist eemaldamine, kaevise tehnoloogiline vedu kaevandamise kohas ja kaevise esmane töötlemine;
- **maavara kasutamine** (MaaPS) on maavara tarbimine seda võõrandamata või kasutamine looduslikus seisundis;

Kaevandamine (KS)

Kaevandamine on:
1) maavara kasutamise eesmärgil selle maapõuest väljamisel, allmaakaeveõõne rajamisel, geoloogilisel uuringul või kaevanduse osaks oleva allmaaehitise ehitamisel maapõues tehtav töö;
2) maavara kaevandamise või esmatöötlemisega seotud vedu;
3) maavara esmatöötlemine, sealhulgas maavara tööstuslikul viisil purustamine, sorteerimine, veetustamine, brikettimine ja ladustamine;
4) puistangute moodustamine, kaevandatud ala või puistangute korrastamine (rekultiveerimine).

Mäeraldis (MaaPS)

- **mäeraldis** on kaevandamisloaga maavara kaevandamiseks määratud maapõue osa;
- **mäeraldise teenindusmaa** on kaevandamisloaga maavara kaevandamiseks määratud territoorium mäeraldise kohal või ümber;
- **kaevandamisega rikutud maa korrastamine** on selle taas kasutuskõlblikuks muutmine;
- **maavara katend (**edaspidi *katend*) on maavaravaru katvad setendid, mille eemaldamine on vajalik pealmaakaevandamisel.

Maardlate jagunemine ja omand maavarale (MaaPS)

- **üleriigilise tähtsusega maardla**
- **kohaliku tähtsusega maardla**
- aluspõhja maavara, üleriigilise tähtsusega maardlas olev maavara ning ravitoimega järve- ja meremuda (ravimuda) kuuluvad riigile ning nendele teiste isikute kinnisomand ei ulatu;
- riigile kuuluval kinnisasjal ja siseveekogus asuv maavara kuulub riigile;
- keskkonnaregistris arvele võtmata aluspõhja kivimi, setendi, vedeliku või gaasi looduslik lasund kuulub riigile ning nendele teiste isikute kinnisomand ei ulatu kui seda ei tingi kinnisasja kasutamise otstarve.

Maavaravaru kategooriad (MaaPS)

- tarbe-, reserv- ja prognoosvaru (uurituse detailsus)
- aktiivne ja passiivne varu

Kaevandamise õigus (MaaPS)

- **kaevandamise õigus** tekib maavara kaevandamise loa alusel;
- **kaevandada tohib** ainult keskkonnaregistris maavarana arvele võetud kivimi, setendi, vedeliku või gaasi looduslikku lasundit, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti
- **kaevandamisloa omanikul on õigus**: valmistada mäeeraldis ja mäeeraldise teenindusmaa ette maavara looduslikust seisundist eemaldamiseks, eemaldada maavara looduslikust seisundist; korraldada kaevise vedu kaevandamisalal; valmistada kaevis ette edasiseks töötlemiseks või kasutamiseks;
  teha mäeeraldise piires täiendavaid geoloogilisi uuringuid ilma uuringuloata.

Maavara kaevandamise aastamäär ja lubatud maksimaalne aastamäär (MaaPS)

- **Maavara kaevandamise aastamäär** on aastas keskmiselt kaevandatav maavaravaru kogus, mille kaevandamisega tagatakse loa kehtivusaja jooksul mäeeraldise maavaravaru ammendamine;
- **Maavara kaevandamise lubatud maksimaalne aastamäär** on maksimaalselt kaevandada lubatud maavaravaru kogus aastas.

Keskkonnamõju ja oluline keskkonnamõju (KeHJS)

- **Keskkonnamõju** on tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale
- **Keskkonnamõju on oluline**, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara

Keskkonnamõju hindamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KeHJS)

- **Keskkonnamõju hindamine -** teha kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise tulemuste alusel ettepanek kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või minimeerida keskkonnaseisundi kahjustumist ning edendada säästvat arengut; anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva keskkonnamõju kohta ning negatiivse keskkonnamõju vältimise või minimeerimise võimaluste kohta; võimaldada keskkonnamõju hindamise tulemusi arvestada tegevusloa andmise menetluses.

Keskkonnamõju hindamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine (KeHJS)

- **Keskkonnamõju strateegiline hindamine -** arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel; tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse; edendada säästvat arengut.

Maavara kaevandamisõiguse tasu (MaaPS)

- **maavara kaevandamisõiguse tasu** arvutatakse ja makstakse keskkonnatasude seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide järgi.

MAAPÕUE KASUTAMIST REGULEERIVAD ÕIGUSAKTID JA STRATEEGILISED DOKUMENDID

Maapõue kasutamist reguleerivad seadused

Maapõueseadus

- Kehtestatud 01.04.2005,
- muudetud 13 korda
- kehtiv redaktsioon 01.01.2011
- seadus sätestab maapõue uurimise, kaitsmise ja kasutamise korra ning põhimõtted eesmärgiga tagada maapõue majanduslikult otstarbekas ja keskkonnasäästlik kasutamine

Maapõue kasutamist reguleerivad seadused

Kaevandamisseadus

- Kehtestatud 21.12.2003
- muudetud 9 korda
- kehtiv redaktsioon 01.01.2011
- sätestab nõuded inimese, vara ja keskkonna ohutuse ning maardlate säästliku kasutamise tagamiseks
- Füüsilisest isikust kinnisasja omanikule, kellel on õigus oma kinnisasjal asuvat maavara kaevandada isikliku majapidamise tarbeks kaevandamisloata, ei laiene käesolevas seaduses sätestatud nõuded, välja arvatud ohutusnõuded (ei ole täiesti kooskõlas MaaPS'ga).

Maapõue kasutamist reguleerivad seadused

<u>Muud maapõue kasutust reguleerivad seadused seadused:</u>

- Haldusmenetlusseadus (avatud menetlus)
- Veeseadus (vee erikasutus ja kaitsevööndid)
- Jäätmeseadus (kaevandamisjäätmed)
- Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus (KMH)
- Keskkonnatasude seadus (loodusvara kasutusõiguse tasu)

Maapõue kasutamist reguleerivad seadused

<u>Muud maapõue kasutust reguleerivad seadused seadused:</u>

- Planeerimisseadus (planeeringud maardlatel)
- Säästva arengu seadus (säästva arengu strateegia)
- Looduskaitseseadus (loodusobjektide kaitse)

Maapõueseadusel põhinevad määrused

Vabariigi Valitsuse määrused:

1. Üleriigilise tähtsusega maardlad (nr 131; 09.06.2005)
2. Riigile kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise kord (nr 132; 09.06.2005)
3. Riigile kuuluval maapõue osal maavara otsingu eesmärgil tehtava üldgeoloogilise uurimistöö, geoloogilise uuringu või riigi omandis oleva maavara kaevandamise õiguse enampakkumise teel müümise kord (nr 133; 09.06.2005)
4. Turba kriitilise varu ja kasutatava varu suurus ning kasutusmäärad (nr 293; 12.12.2005 - MaaPS + Säästva arengu seadus)

Maapõueseadusel põhinevad määrused (järg)

Keskkonnaministri määrused:

1. Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu aruande esitamise ning läbivaatamise kord (nr 27; 21.04.2005)
2. Eesti Maavarade Komisjoni põhimäärus (nr 28; 21.04.2005)
3. Nõuded maavaravarude kategooriatele ja maavaradele ning maavaravarude kasutusalade nimistu (nr 29; 21.04.2005)
4. Maavara kaevandamisloa taotlusvorm, kaevandamisloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele lisale esitatavad täpsustatud nõuded, kaevandamise loa andmise, muutmise ja ümberregistreerimise menetlustoimingute tähtajad ja kaevandamisloa vorm (nr 36; 06.05.2005)(KOV kooskõlastus 2 kuud)

Maapõueseadusel põhinevad määrused (järg)

5. Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotluse vorm, üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale esitatavad täpsustatud nõuded, üldgeoloogilise uurimistööloa ning uuringuloa andmise menetlustoimingute tähtajad ja üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa vorm (nr 40; 20.05.2005)

6. Üldgeoloogilise uurimistööga, geoloogilise uuringuga ja kaevandamisega rikutud maa korrastamise kord (nr 43; 26.05.2005)

Maapõueseadusel põhinevad määrused (järg)

7. Üldgeoloogilise uurimistöö ja maavara geoloogilise uuringu kord (nr 44; 26.05.2005)
8. Kaevandamisega rikutud mahajäetud turbaalade nimekiri (nr 7; 13.01.2011) Nimekirjas on erinevate turbamaardlate 35 turbatootmisala, mis paiknevad 14 maakonnas ja kust on varem turvast kaevandatud.
9. Keskkonnatasu deklaratsiooni vormid ja nende täitmise ning maavaravaru kaevandamise mahu aruande esitamise kord (nr 22; 05.04.2011 – MaaPS+Keskkonnatasude seadus)

Maapõueseadusel põhinevad määrused (järg)

7. Üldgeoloogilise uurimistöö ja maavara geoloogilise uuringu kord (nr 44; 26.05.2005)
8. Kaevandamisega rikutud mahajäetud turbaalade nimekiri (nr 7; 13.01.2011)
9. Keskkonnatasu deklaratsiooni vormid ja nende täitmise ning maavaravaru kaevandamise mahu aruande esitamise kord (nr 22; 05.04.2011 – MaaPS+Keskkonnatasude seadus)

Kaevandamisseadusel põhinevad määrused

Vabariigi Valitsuse määrused:

1. Nõuded allmaarajatises tehtava päästetöö korraldamisele ja allmaarajatises päästeasutustega tehtava koostöö kord (nr152; 21.10.2010)

Majandus- ja kommunikatsiooniministri määrused:

1. Kaevandamise peatamise ja lõpetamise kord (nr 244; 01.12.2003)
2. Kaevandamise ja kaeveõõne teisese kasutamise projektile esitatavad nõuded (nr 248; 21.11.2003)

Kaevandamisseadusel põhinevad määrused (järg)

3. Vastutava spetsialisti nõuetele vastavuse hindamine ja tõendamise kord (nr 250; 01.12.2003)
4. Kaevandamise ja kaeveõõne teisese kasutamisega tegeleva ettevõtja kohustuslikule dokumentatsioonile esitatavad nõuded (nr 251; 08.12.2003)
5. Markšeideritöö kord (nr 258; 09.12.2003) (praegu valmistatakse ette uut eelnõu)
6. Kaevandamise ja kaeveõõne teisese kasutamise ohutusnõuded (nr 172; 27.08.2004)

Maapõue kasutamist suunavad arengukavad

- PÕK – Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2008-2015
- Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011–2020 http://www.envir.ee/ehitusmaavarad

Ehitusmaavarade arengukava

Arengukava eesmärk on määratleda riigi huvi ja selle alusel lahendada ehitusmaavarade kaevandamise ning kasutamisega seotud vastuolud ja probleemid, et kindlustada järjepidev varustatus ehitustoormega.

Seega – arengukava suunab ehitusmaavarade kasutamist järgmise kümne aasta jooksul.

Ehitusmaavarade arengukava (riigi huvi)

Ehitusmaavaradest lähtudes on riigil kolm strateegilist eesmärki:

1. tagada riigi infrastruktuuri ehitusobjektide ning tarbijate nõuetekohane varustamine ehitusmaavaradega;

2. suurendada ehitusmaavarade kaevandamise ja kasutamise efektiivsust ning võimalike alternatiivsete ehitusmaterjalide kasutamist;

3. vähendada ehitusmaavarade kaevandamisest ja kasutamisest tingitud keskkonnamõju.

Ehitusmaavarade arengukava (keskkonnasõbralik kaevandamine)

Keskkonnasõbralik kaevandamine tähendab:

maardla kiiret hõlvamist,

maavara lühiajalist väljamist,

põhjavee minimaalset mõjutamist,

müra-, tolmu- ja seismiliste normide ületamise vältimist,

kaevandatud ala kiiret korrastamist.

Ehitusmaavarade arengukava (varustuskindlus)

Ehitusmaavaradega varustuskindluse tagamine on uus mõiste, mida varem ei ole maapõueseaduses käsitletud. Varustuskindlus näitab, kui pikaks ajaks jätkub kaevandamislubades määratud kaevandamismahu järgi tarbijatele kvaliteetset ehitusmaavara. Seda ka maakondade kaupa. Nii on kergem otsustada, kus uut maardlat kaevandamiseks avada.

Ehitusmaavarade arengukava (varustuskindlus)

Maavarade lõikes on probleeme eelkõige liiva ja kruusaga. Paekivimaardlate (lubja- ja dolokivi)levik on suhteliselt ebaühtlane ja sõltub Eesti geoloogilisest ehitusest. Kõik paekivilasundid ei ole kasutatavad ehitusmaavaradena, erinevate kivimkihtide omadused varieeruvad suures ulatuses.

Ehitusmaavarade arengukava (kasutamine)

70–80% kaevandatavatest ehitusmaavaradest kulub teede ehituseks, remondiks ja hoolduseks. Aastatel 2010–2020 prognoositav ehitusmaavarade aastane vajadus on 6–8 miljonit kuupmeetrit, sellest 50–60% kulub Maanteeameti teede vajaduseks, ligikaudu 20% kulub kohalikele teedele

20–30% vajab ehitusmaterjalide tööstus betooni ja segude valmistamiseks, tehnoloogiliseks kiviks tsemenditööstusse ja ekspordiks

MAAPÕUE UURIMISE NING MAAVARA KASUTAMISE JA KAITSMISE PÕHIMÕTTED

Uuringud

Üldgeoloogiline uurimistöö ja geoloogiline uuring tuleb teha selliselt, et keskkonnale ja isikutele tekitatav kahju oleks minimaalne.

Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu loa omanikul on õigus töö käigus maapõuest võtta ja kasutada töö tegemiseks loas märgitud kivimit, setendit, vedelikku või gaasi koguses, mis on vajalik selle omaduste, rikastatavuse ja kasutatavuse määramiseks. **Kaevetöid** võib teha ulatuses, mis on üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu jaoks vajalik.

Üldgeoloogiline uurimistöö

Üldgeoloogilise uurimistöö käigus vastavalt töö eesmärgile tehakse:

1) geoloogilist kaardistamist;
2) maavarade otsingut;
3) geofüüsikalisi uuringuid;
4) geokeemilisi uuringuid;
5) muid sihtotstarbelisi geoloogilisi töid, välja arvatud ehitusgeoloogilised või -geodeetilised tööd.

Geoloogiline uuring

Geoloogilise uuringu käigus:

1) selgitatakse kaevandamist võimaldava detailsusega looduslike lasundite või maavara lasumistingimused, koostis ja tehnoloogilised omadused ning määratakse uuritavate looduslike lasundite või maavara võimalikud kasutusalad;

2) hinnatakse uuringuruumi ja selle ümbruse hüdroloogilisi ja hüdrogeoloogilisi tingimusi, nende võimalikku muutumist kaevandamise käigus ja määratakse kaevandamise mõjupiirkonna ulatus;

3) kavandatakse abinõud maapõues tekkivate võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks;

4) koostatakse uuringuruumi ja selle lähiümbruse geoloogiline kaart;

5) tehakse ettepanek maavaravarude kategooriate määramiseks;

6) uuritakse maavara otsingule vastava täpsusega kõiki uuringuruumis leiduvaid maavarasid ja looduslikke lasundeid, mille kasutuskõlblikuna säilitamine ei ole uuritava maavara, kivimi, setendi, vedeliku või gaasi hilisema kaevandamise käigus mäetehniliselt võimalik.

Avatud menetluse kohaldamine uuringulubade taotlustele

Maavara otsingu eesmärgil üldgeoloogilise uurimistöö loa andmise ja muutmise ning uuringuloa andmise ja muutmise menetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse avatud menetluse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

Loa andja avaldab menetluse algatamise teate ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa andmisest keeldumine

1) üldgeoloogiline uurimistöö või geoloogiline uuring kahjustab kaitstavat loodusobjekti või loodusobjekti, mille kaitse alla võtmise menetluse on pädev asutus algatanud;
2) puudub muinsuskaitse, MKM või kaitseministri nõusolek;
3) puudub riigivara valitseja nõusolek;
4) luba taotletakse maapõue osale, mille kasutamiseks on juba menetlusse võetud üldgeoloogilise uurimistöö loa taotlus sama maavara otsinguks või uuringu- või kaevandamisloa taotlus ja enampakkumist ei korraldata;
5) luba taotletakse maapõue osale, mille kasutamiseks on juba antud sama maavara otsingu eesmärgil üldgeoloogilise uurimistöö luba või sama maavara uuringu- või kaevandamisluba;
6) taotleja esitab loa taotluses teadlikult valeandmeid;
7) loa andmine on vastuolus riiklike huvidega;
8) loa andmiseks korraldati enampakkumine ja isiku taotlust ei tunnistatud edukaks;
9) kohalik omavalitsus ei ole nõus maavara otsingu eesmärgil üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa andmisega.
10) on nõutav kaevandamisjäätmekava esitamine, kuid jäätmekava ei ole esitatud, või esitatud jäätmekava ei vasta nõuetele ning puudused jäetakse selleks antud tähtaja jooksul kõrvaldamata;
11) loa taotlejale on määratud karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud.

Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa andmisest keeldumine

Täiendavalt võib keelduda uuringuloa andmisest, kui:
1) uuringuruumis esineva loodusliku lasundi või maavaravaru omadused võimaldavad saada uuringuloa taotluses kavandatust väärtuslikumat toodangut;
2) uuringuruumist väljapoole jääva maavaravaru kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

Kohaliku omavalitsuse mittenõustumise korral tohib üldgeoloogilise uurimistöö luba maavara otsinguks või uuringuluba anda Vabariigi Valitsuse nõusolekul

Lubatud maksimaalse aastamäära määramine

Kaevandamise lubatud maksimaalne aastamäär määratakse turba ja põlevkivi kaevandamisel.

Teiste maavarade kaevandamisel määratakse kaevandamise lubatud maksimaalne aastamäär, kui see on vajalik keskkonnanõuete täitmiseks.

Põlevkivi kaevandamise lubatud maksimaalset aastamäära või osa sellest on lubatud võõrandada isikule, kellel on kehtiv põlevkivi kaevandamise luba.

Mäeeraldise kaevandatav maavaravaru ei tohi olla suurem kui kaevandamise aastamäära või kaevandamise lubatud maksimaalse aastamäära ja kaevandamisloa aastateks ümberarvestatud kehtivusaja korrutis.

Kaevandamisloa taotlemine

Kaevandamisloa taotluse seletuskiri peab sisaldama andmeid maardla, kavandatava tehnoloogia ja kavandatava kaevandamise keskkonnamõju võimaliku ulatuse kohta ning maapõues tekkivate võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks rakendatavate abinõude ja kaevandamisega rikutava maa korrastamise kohta.

Kaevandamisloa taotluse seletuskiri peab sisaldama ka andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmete kohta.

Kaevandamisloa taotlemine

Loa andja saadab kaevandamisloa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks Eesti Maavarade Komisjonile ja kavandatava kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele.

Kaevandamisloa annab üleriigilise tähtsusega maardlas, piiriveekogus, territoriaal- ja sisemeres ning Eesti Vabariigi majandusvööndis Keskkonnaministeerium. Kohaliku tähtsusega maardlas annab kaevandamisloa Keskkonnaamet.

Kui kavandatava tegevusega kaasneb keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse tähenduses oluline keskkonnamõju, annab kaevandamiskoha kohalik omavalitsus ja Eesti Maavarade Komisjon oma arvamuse pärast keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmist.

Kaevandamisloa taotlemine

Loa andja saadab kaevandamisloa taotluse ning taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks Eesti Maavarade Komisjonile ja kavandatava kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele.

Kaevandamisloa annab üleriigilise tähtsusega maardlas, piiriveekogus, territoriaal- ja sisemeres ning Eesti Vabariigi majandusvööndis Keskkonnaministeerium. Kohaliku tähtsusega maardlas annab kaevandamisloa Keskkonnaamet.

Kui kavandatava tegevusega kaasneb keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse tähenduses oluline keskkonnamõju, annab kaevandamiskoha kohalik omavalitsus ja Eesti Maavarade Komisjon oma arvamuse pärast keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmist.

Kaevandamisloa andmisest keeldumine

- loa taotlejal ei ole eraisikule kuuluva maavara kaevandamiseks maa kasutamise õigust;
- loa taotleja kavatseb kasutada avakaevandamist ja kaitstava loodusobjekti kaitse-eeskiri keelab maavara kaevandamise või kaevandamine kahjustab loodusobjekti, mille kaitse alla võtmine on menetluses;
- loa taotleja kavatseb kasutada allmaakaevandamist ja kaevandamine kahjustab kaitstavat loodusobjekti või loodusobjekti, mille kaitse alla võtmine on menetluses;
- puudub MaaPS §-s 33 nimetatud täiendav nõusolek;
- kivim, setend, vedelik või gaas, mille kaevandamiseks luba taotletakse, ei ole maavarana arvele võetud;

Kaevandamisloa andmisest keeldumine

- sama maavara kaevandamiseks varem antud kaevandamislubades fikseeritud aastased kasutusmäärad ületavad maksimaalselt kaevandada lubatud maavaravaru kogust aastas või kui loa andmise korral see ületatakse;
- maavaravaru, mille kaevandamiseks mäeeraldist taotletakse, on suurem käesoleva seaduse § 26 alusel arvutatust;
- taotletava kaevandamisloa alusel tehtavad tööd piiraksid oluliselt varem antud kaevandamisloast tulenevate õiguste või kohustuste teostamist;
- 30 päeva jooksul, arvates kaevandamisloa andmise menetluse algatamisest, esitatakse samale või osaliselt kattuvale maa-alale mäeeraldise laiendamise taotlus;
- taotleja esitab loa taotlemisel teadlikult valeandmeid;

Kaevandamisloa andmisest keeldumine

- kaevandamise mõjupiirkonnas ei ole kavandatud keskkonnaregistrisse kantud teise maavaravaru kasutuskõlblikuna säilitamist;
- luba taotletakse maa-alale selliselt, et mäeeraldisest jääb välja osa kinnitatud aktiivsest varust, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud, ja selle maavaravaru mäeeraldisest väljajätmine ei tulene seadusest või ei ole vajalik vara või keskkonna kaitseks;
- kaevandamisega rikutud maad ei ole võimalik mõistlike kulutustega kasutamiskõlblikuks korrastada;
- kaevandamine on vastuolus riiklike huvidega;
- loa andmiseks korraldati enampakkumine ja isiku taotlust ei tunnistatud edukaks

Kaevandamisloa andmisest keeldumine

- kohalik omavalitsus ei ole kaevandamisloa andmisega nõustunud;
- keskkonnamõju hindamise tulemusel selgub, et kaevandamisega kaasneb oluline keskkonnamõju ja seda ei ole võimalik ära hoida ega leevendada;
- nõutav on kaevandamisjäätmekava esitamine, kuid seda ei ole esitatud, või ei vasta esitatud jäätmekava nõuetele ning puudused jäetakse selleks antud tähtaja jooksul kõrvaldamata;
- taotlejale on määratud karistus kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest ja selle andmed ei ole karistusregistrist kustutatud;
- KOV mittenõusolekukorral tohib kaevandamisluba anda Vabariigi Valitsuse nõusolekul.

Kaevandamisloa kehtivusaeg

- Kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks maavaravaru kaevandamiseks dolokivi-, fosforiidi-, kristalliinse ehituskivi, lubjakivi-, metallitoorme-, põlevkivi-, savi- või turbamaardlas ja üleriigilise tähtsusega liivamaardlas ning kuni 15 aastaks järvelubja-, järvemuda-, kruusa- või meremudamaardlas ja kohaliku tähtsusega liivamaardlas
- Kui kaevandamisloa taotluse menetlemisel selgub, et maardla maavaravaru ei ole võimalik taotletava aja jooksul ammendada ja järelejääva varu kasutamine teise kaevandamisloa alusel on majanduslikult ebaotstarbekas, on loa andjal õigus anda luba kuni viie aasta võrra pikemaks ajaks

Kaevandamisloa kehtivusaja pikendamine

Kui kaevandamisloa kehtivusaja jooksul pole maavaravaru mäeeraldise piires täielikult ammendatud või kaevandamisega rikutud maad ei ole korrastatud, pikendab loa andja loa kehtivust loa omaniku taotluse alusel dolokivi-, fosforiidi-, kristalliinse ehituskivi, lubjakivi-, metallitoorme-, põlevkivi-, savi- või turbamaardlas ja üleriigilise tähtsusega liivamaardlas kokku mitte üle kümne aasta ning järvelubja-, järvemuda-, kruusa- või meremudamaardlas ja kohaliku tähtsusega liivamaardlas kokku mitte üle viie aasta, kui loa omanik on saanud taotluses nimetatud ajaks kinnisasja kasutamise õiguse

Kaevandamisloa kehtetuks tunnistamine

- loa omanik teavitab loa andjat oma soovist loobuda kaevandamisõigusest, kusjuures loa omanik on täitnud loast tulenevad kohustused;
- loa omanik on rikkunud loaga määratud mäeeraldise või mäeeraldise teenindusmaa piires MaaPS või selle alusel kehtestatud õigusaktide nõudeid ja tal on nimetatud rikkumise eest rohkem kui üks kehtiv karistus;
- kaevandamisega on kaasnenud ettenägematu keskkonnamõju, mida loa omanikul ei ole võimalik lubatud piiridesse viia;
- kaevandamisloa omaniku rakendatavad abinõud ei hoia keskkonnamõju lubatud piirides;
- kaevandamisloa omanik oli loa taotluses esitanud teadlikult valeandmeid;

Kaevandamisloa kehtetuks tunnistamine

- nõutav on kaevandamisjäätmekava esitamine, kuid seda ei ole esitatud, või ei vasta esitatud jäätmekava nõuetele ning puudused jäetakse selleks antud tähtaja jooksul kõrvaldamata;
- kaevandamisjäätmete käitlemisega seotud tegevus ei vasta kaevandamisjäätmekavale;
- jäätmeseaduse kohaselt peab loa omanikul olema ka jäätmeluba, kuid kehtiv jäätmeluba puudub.
- Kaevandamisloa andja teavitab loa kehtetuks tunnistamisest mäeeraldise asukoha kohalikku omavalitsust.
- Lisaks on kaevandamisloa andjal õigus luba kehtetuks tunnistada kui loa omanik ei ole viie aasta jooksul loa andmisest arvates alustanud loaga määratud mäeeraldise piires maavaravaru kaevandamist.

Rikutud maa korrastamine

Kaevandamisloa omanik on kohustatud maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastama korrastamisprojekti alusel

Korrastamisprojekti rakendamiseks annab nõusoleku Keskkonnaamet, arvestades Eesti Maavarade Komisjoni arvamust

Maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastamisel tuleb tagada, et:
1) kaevandamisala põhjavee režiim vastaks maa kasutamise sihtotstarbele;
2) korrastatud ala sobiks ümbritsevasse maastikku;
3) korrastatud ala reljeef ja pinnavormid oleksid võimalikult looduslähedased;
4) korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasustest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele

Rikutud maa korrastamine

Juriidilisest isikust kaevandamisloa omaniku likvideerimise korral korraldavad rikutud maa korrastamiskohustuse täitmise likvideerijad.

Maavaravaru kaevandamisega rikutud maa tuleb korrastada enne kaevandamisloa kehtivuse lõppemist.

Rikutud maa korrastamine

Kui **kaevandamisloa omanik** või isik, kellele kaevandamisluba oli antud ei ole tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal rikutud maa korrastamistöid alustanud, teeb **kaevandamisloa andja** talle ettekirjutuse, mille täitmata jätmise korral kohaldatakse sunnivahendit asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

Ettekirjutusega määratakse korrastamistöödega alustamise tähtaeg ja nende kalenderplaan. Isikuks, kellele kaevandamisluba oli antud, loetakse isikut, kes oli kaevandamisloa omanik loa kehtivuse lõppemise ajal.

Rikutud maa korrastamine

Kui kaevandamisloa omanik või isik, kellele kaevandamisluba oli antud ei tee korrastamistöid maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastamise korra kohaselt, teeb **kaevandamisloa andja** talle ettekirjutuse, mille täitmata jätmise korral kohaldatakse sunnivahendit asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.
Kui ettekirjutusi ei täideta, määratakse rikutud maa korrastamistööde alustamata jätmise eest või maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastamise korra nõuete täitmata jätmise eest sunniraha kuni 3200 eurot mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa ühe hektari kohta.

Rikutud maa korrastamine

- Kui maavaravaru kaevandamisega rikutud maal on kaevandamisega seotud tegevus lõpetatud ja kaevandamisloa omanik või isik, kellele kaevandamisluba oli antud ei ole rikutud maad korrastanud, asendatakse sunniraha võtmine asendustäitmisega. Asendustäitmist korraldab **kaevandamisloa andja** asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.
- Kui kinnisasja omanik ei luba pärast kaevandamisloa kehtivuse lõppemist korrastamistegevust oma kinnisasjal, **läheb selle kinnisasja korrastamiskohustus üle kinnisasja omanikule**. Kui kinnisasja omanik ei tee korrastamistöid maavaravaru kaevandamisega rikutud maa korrastamise korra kohaselt, teeb kaevandamisloa andja talle ettekirjutuse, mille täitmata jätmise korral kohaldatakse sunnivahendit asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

Rikutud maa korrastamiskohustuse täidetuks tunnistamine

- Rikutud maa korrastamiskohustuse tunnistab täidetuks **kaevandamisloa andja**, arvestades komisjoni ettepanekut. Komisjoni moodustab ja selle juhataja määrab loa andja.
- Komisjoni koosseisu nimetatakse loa andja esindaja, loa omaniku esindaja, mäeeraldise teenindusmaa kinnisasja omanik või tema esindaja või riigimaa korral kinnisasja valitseja või tema volitatud isik, **kohaliku omavalitsuse esindaja** ja vajalik arv asjatundjaid komisjoni moodustaja äranägemisel. Üleriigilise tähtsusega maardla korral nimetatakse komisjoni koosseisu ka Keskkonnaministeeriumi esindaja. (ettenägematute vigade kõrvaldamine 3 aasta jooksul)

Eraõiguslikule isikule kuuluva kinnisasja kasutamine

- Kui üldgeoloogiline uurimistöö ei ole maavarade otsing, on **kinnisasja omanik kohustatud** seda oma kinnisasjal lubama.
- Üldgeoloogilist uurimistööd ei või teha kinnisasja omaniku nõusolekuta **viljapuuaias, õues või hoonete all ning elamule lähemal kui 50 meetrit**.
- Eraõiguslikule isikule kuuluval kinnisasjal võib teha geoloogilist uuringut, maavaraotsingut või kaevandada maavaravaru **kokkuleppel kinnisasja omanikuga**

Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja kasutamine

Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja kasutamiseks üldgeoloogiliseks uurimistööks või geoloogiliseks uuringuks on vajalik riigivara valitseja või valla- või linnavalitsuse kirjalik kooskõlastus.

Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluv kinnisasi antakse kaevandamisloa taotlejale maavaravaru kaevandamiseks kasutada rendile andmise, kasutusvalduse või hoonestusõiguse seadmise teel. Riigile kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus. Munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise korra kehtestab valla- või linnavolikogu.

Riigi- või munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja kasutamine

Riigile kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise korraldab riigivara valitseja või tema volitatud isik. Munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja andmist maavaravaru kaevandamiseks korraldab valla- või linnavalitsus.

Maavaravaru kaevandamiseks antud riigi omandisse kuuluva kinnisasja kasutamise aastane tasumäär on viis protsenti maa maksustamise hinnast või, kui on tehtud maa erakorraline hindamine, viis protsenti maa erakorralisel hindamisel määratud maa maksumusest. Munitsipaalomandisse kuuluva kinnisasja maavaravaru kaevandamiseks andmise aastase tasumäära kehtestab valla- või linnavolikogu.

Maa kasutamise õiguse saanud isik tasub kinnisasja kaevandamiseks andmisega seotud kulud.

Uurimistööga või uuringuga tekitatud kahju hüvitamine

Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa omanik hüvitavad tekitatud kahju sõltumata oma süüst.

Kahju hüvitamise nõue aegub ühe aasta jooksul, arvates päevast, millal kannatanu sai teada või pidi teada saama kahju tekitamisest.

Kahju hüvitamist kohaldatakse üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa omaniku suhtes kümne aasta jooksul, arvates üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa kehtivuse lõppemisest.

Kaevandamisega tekitatud kahju hüvitamine

Kaevandamisloa omanik hüvitab maavaravaru kaevandamisega tekitatud kahju sõltumata oma süüst.

Kohaldatakse ka isiku suhtes, kellel on õigus maavaravaru loata kaevandada.

Kahju kannatanud isik peab kahju hüvitamise nõude esitama kolme aasta jooksul, arvates päevast, millal ta sai teada või pidi teada saama kahju tekitamisest.

Kahju hüvitamist kohaldatakse kaevandamisloa omaniku ning isiku suhtes, kellel on õigus maavaravaru loata kaevandada, kümne aasta jooksul, arvates kaevandamisloa kehtivuse lõppemisest või loata maavaravaru kaevandamise lõpetamisest.

Kaevandamisega tekitatud kahju hüvitamine

Kui kahju on tekkinud rohkem kui kümme aastat pärast kaevandamisloa kehtivuse lõppemist, hüvitab tekkinud kahju riik maavaravaru kaevandamisõiguse laekunud tasu arvel. Riik hüvitab tekkinud kahju ka juhtudel, kui see tekkis pärast juriidilisest isikust loaomaniku likvideerimist või kaevandamisloata maavaravaru kaevandanud isiku surma.

Mäeraldise tähistamine

Kaevandamisloa omanik on kohustatud mäeraldise või mäeraldise teenindusmaa piiri tähistama ja sellega piirneva kinnisasja omaniku nõudel tarastama, kui sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi

Mäeraldise ja selle teenindusmaa tähistus peab olema piisavalt nähtav, et ära hoida inimeste juhuslik viibimine kaevetööde ohupiirkonnas. Ohupiirkonnaks loetakse ala, kus viibimine võib kujutada endast ohtu inimese tervisele.

Maapõue kasutamine, mis ei ole seotud maavara kaevandamisega

Kinnisasja omanikul või kinnisasja kasutusõigust omaval isikul on õigus maapõue kasutada üldgeoloogilise uurimistöö loata, uuringuloata või kaevandamisloata, kui seda tingib kinnisasja kasutamise vajadus ja see ei ole vastuolus seadusega.

(Füüsilisest isikust kinnisasja omanikul on õigus talle kuuluva kinnisasja piires kaevandamisloata võtta maavaravaru või looduslikku kivimit, setendit, vedelikku või gaasi, mis ei ole maavaravaruna arvele võetud, isiklikus majapidamises kasutamise eesmärgi

Maavaravaru või looduslikku kivimit, setendit, vedelikku või gaasi, mis ei ole maavaravaruna arvele võetud, on sama isiku teisele kinnisasjale lubatud transportida ainult Keskkonnaameti nõusolekul. Nõusolek loetakse antuks, kui kinnisasja omanik on transportimise kavatsusest eelnevalt Keskkonnaametit kirjalikult teavitanud ning viimane ei ole kahe nädala jooksul teate saamisest arvates nõusoleku andmisest keeldunud.

Maapõue kasutamine, mis ei ole seotud maavara kaevandamisega

Kinnisasja omanikul või kinnisasja kasutusõigust omaval isikul on õigus käsutada, kaasa arvatud kaubastada ehitise püstitamise, maaparandustööde või põllumajandustööde käigus tekkivat ja ülejäävat kaevist.

Ehitise püstitamisel maapõues tehtavate tööde, nagu kraavi, vundamendi ja allmaaehitise rajamise ning maaparandustööde ja põllumajandustööde käigus kaevise tekitamist ja kasutamist ei käsitata kaevandamisena.

Kaevise võõrandamine või selle väljaspool kinnisasja kasutamine on lubatud ainult Keskkonnaameti nõusolekul. Nõusolek loetakse antuks, kui sellest on eelnevalt kirjalikult teavitatud Keskkonnaametit ning viimane ei ole kahe nädala jooksul teate saamisest arvates nõusoleku andmisest keeldunud.

Maapõue kasutamine, mis ei ole seotud maavara kaevandamisega

Kinnisasja omanikul või kinnisasja kasutusõigust omaval isikul on õigus käsutada, kaasa arvatud kaubastada ehitise püstitamise, maaparandustööde või põllumajandustööde käigus tekkivat ja ülejäävat kaevist.

Ehitise püstitamisel maapõues tehtavate tööde, nagu kraavi, vundamendi ja allmaaehitise rajamise ning maaparandustööde ja põllumajandustööde käigus kaevise tekitamist ja kasutamist ei käsitata kaevandamisena.

Kaevise võõrandamine või selle väljaspool kinnisasja kasutamine on lubatud ainult Keskkonnaameti nõusolekul. Nõusolek loetakse antuks, kui sellest on eelnevalt kirjalikult teavitatud Keskkonnaametit ning viimane ei ole kahe nädala jooksul teate saamisest arvates nõusoleku andmisest keeldunud.

Maapõue kasutamine, mis ei ole seotud maavara kaevandamisega

Nõusoleku andmisest keeldutakse, kui:
1) võõrandatav või väljaspool kinnisasja kasutatav kaevis ei ole saadud ehitise püstitamise, maaparandustööde või põllumajandustööde käigus;
2) kivimit või setendit on looduslikust seisundist eemaldatud suuremas koguses, kui see oli vajalik ehitise püstitamiseks, maaparandustöödeks või põllumajandustöödeks;
3) kaevise kasutamise korral väljaspool kinnisasja ei ole võõrandamis teatele lisatud nõutud dokumente.

Eelpool nimetatud juhtudel võib Keskkonnaamet nõuda kaevise tekitamisele eelnenud loodusliku seisundi taastamist.

Maapõue kaitse põhinõuded

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb tagada:

1) arvelevõetud maavaravaru kaevandamisväärsena säilimine;
2) juurdepääs maavaravarule;
3) kasutada antud maavaravaru optimaalne kasutamine.

Maapõue kaitse põhinõuded

Keskkonnaministeerium võib lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust, kui kavandatav tegevus ei ole püsiva iseloomuga.

Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat püsiva iseloomuga tegevust võib Keskkonnaministeerium lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimise või maavaravarule juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.

Maavaravaru kaitse

Kaevandamisloa andmisel ei tohi mäeeraldisest välja jätta maardla osi, mille maavaravaru mahu või seisundi tõttu ei ole nende kasutamine enam **majanduslikult põhjendatud.**

Maavaravaru kaevandamisel tuleb tagada maardlasse jääva maavaravaru **kasutamis- ja kaevandamisväärsena säilitamine.**

Eelnimetatut ei rakendata ulatuses, mis on vajalik ohutu töökeskkonna, vara säilimise, ülemäärase keskkonnamõju vältimise või vähendamise tagamiseks.

Kui planeeritaval maa-alal asub keskkonnaregistri maardlate nimistus olev maardla või selle osa, kooskõlastatakse maakonnaplaneering, üldplaneering või detailplaneering planeerimisseaduses sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või keskkonnaministri volitatud isikuga (Maa-amet).

PLANEERITAVAD OLULISEMAD MUUTUSED MAAPÕUEÕIGUSES

Maapõuealaste õigusaktide uuendamine

1. Maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu
2. Määruste muutmine
3. Uus maapõueseadus

1.Maapõueseaduse muutmise seaduse eelnõu

1. Maavaravaru arvelevõtmise uus kord ja EMK uus põhiülesanne
2. Uute sätete lisamine ja olemasolevate täiendamine (üldgeoloogiline uurimistöö ja geoloogiline uuring)
3. Uute sätete lisamine ja olemasolevate täiendamine maavaravaru kohta
4. Täiendused üldgeoloogilise uurimistöö loale ja geoloogilise uuringu loale
5. Täiendused maavaravaru kaevandamise loale
6. Pisimuudatused ja -täiendused

2. Määruste muutmine

1. Maavara kaevandamisloa taotlusvorm, kaevandamisloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele lisale esitatavad täpsustatud nõuded, kaevandamise loa andmise, muutmise ja ümberregistreerimise menetlustoimingute tähtajad ja kaevandamisloa vorm (nr 36; 06.05.2005)
2. Üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotluse vorm, üldgeoloogilise uurimistöö loa ja uuringuloa taotlusele, seletuskirjale ja graafilisele osale esitatavad täpsustatud nõuded, üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa andmise menetlustoimingute tähtajad ja üldgeoloogilise uurimistöö loa ning uuringuloa vorm (nr 40; 20.05.2005)

2. Määruste muutmine (järg)

3. Üldgeoloogilise uurimistöö ja maavara geoloogilise uuringu kord (nr 44; 26.05.2005) + Nõuded maavaravarude kategooriatele ja maavaradele ning maavaravarude kasutusalade nimistu (nr 29; 21.04.2005)

Seoses maapõueseaduse muutmise seadusega on vaja muuta veel kaht määrust:

4. Üldgeoloogilise uurimistöö ja geoloogilise uuringu aruande esitamise ning läbivaatamise kord (nr 27; 21.04.2005)

5. Eesti Maavarade Komisjoni põhimäärus (nr 28; 21.04.2005)

3. Uus maapõueseadus

Lähteülesandeks uue maapõueseaduse eelnõu koostamisel on

MAAPÕUE KASUTAMISE JA KAITSE ALUSED

Dokument koostati 2009-2010.a ja seda avalikustati erinevatele huvigruppidele 2010.a.

Keskkonnaministeeriumi kodulehel on selle viimane versioon aadressil

http://www.envir.ee/1124262

1.Maapõue piiritlemine

Võtta uue maapõueseaduse objektiks ehitustugi ehk maa(põue)tugi ja lisada seadusse insenergeoloogilist uuringut käsitlev osa.

Arvestada maapõue (maavara ja maatoe) kasutamise ning kaitse kontekstis planeeringutes uue – sügavuse - mõõtmega

Insenergeoloogilise osa lisamine maapõueseadusse on praegu kahtlane, sest paljud spetsialistid arvavad, et see on otstarbekam lisada ehitusseadusse.

2. Maapõue uurimise, kasutamise ja kaitse kajastamine planeeringutes

Koostada maardlate kasutamise kavad.

Siduda maardlate kasutamise kavad piirkonna üldplaneeringuga.

Arvestada maapõue (maavara ja maatoe) kasutamise ning kaitse kontekstis planeeringutes uue – sügavuse - mõõtmega.

3. Maavara geoloogiline uuring

Seada eesmärgiks:
riigi omandis oleva maavara geoloogilise uuringu tegemine riigi tellimusel ja riigi rahaliste vahendite eest.

Erandid on võimalikud.

Märksõna: varustuskindlus

4. Maavara kaevandamine

Seada eesmärgiks:

riigi omandis oleva maavara kaevandamise loa taotlusi rahuldada enampakkumise abil.

5. Projektipõhine tegevus

Maavara kaevandamise loa taotlejatelt hakata nõudma kaevandamise projekti ja kaevandamisega rikutud ala korrastamise kava.

6. Maapõue alaste lubade taotlemine ja andmine

Maavarade geoloogilise uuringu

ja

maavarade kaevandamise loa andmisel lähtuda maardla kasutamise kavast ja nõuda tasuvuse eelhinnangut.

7. Maavaravarude kategooriad

Täpsustada maavaravarude kategoriseerimise tingimusi, kasutades usaldusväärsuse arvkriteeriume.

Näiteks:

Tarbevaru – üle 80%

Reservvaru – 50 - 80%

Prognoosvaru – alla 50%

8. Maardlate jaotus

Määratleda täpsemalt ja põhjendatult riigi majanduse jaoks olulised:

- **üleriigilise tähtsusega maardlad**
- **strateegilise tähtsusega maardlad**

9. Mäerent

Maavara kaevandamisõiguse asemel kehtestada mäerent (koosneks kahest osast – väljamisrendist ja mäeeraldise rendist), mis võtaks arvesse mäeeraldise väärtust - arvestades maavara keskmist turuhinda, maavara varustuskindlust, mäeeraldise pindalalist ulatust ja maavaravaru kogust.

Mäerent (järg)

Mäerendi rakendamise kohta 2011.a tehtud uurimistöös on tehtud kokkuvõte:

jääda praegu kasutatava maavarade maksustamise süsteemi juurde ja saavutada mäerendi süsteemi kehtestamisega taotletavaid eesmärke läbi kaevandamisloa pikkuse parema reguleerimise ning minimaalse kaevandamismahu kehtestamise...

10. Maardlate peal ehitamine

Kavatsus oli võtta mäerenti ka arendajalt, kes aktiivse maavaravaru (tarbe- ja reservvaru) levilale tahab rajada ehitise.

Arendaja peaks tegama arvelevõetud maavaravaru kaevandamisväärsena säilimise ja vajadusel juurdepääsu maavaravarule.

11. Tagatisraha

Tagatisraha soovitakse kehtestada kaevandatud alade korrastamise tagamiseks juhul kui kaevandav ettevõte pankrotistub.

Võimalused:

Tagatisraha rakendamise kohta 2011.a tehtud uurimistöös on tehtud kokkuvõte:

soovitatakse panustada finantsgarantii instrumentidele (tagatisraha pangaarvele, fondisüsteem) ning võimaldada ettevõtetel üheaegselt kasutada ka erinevate vahendusfirmade teenuseid (pangagarantii, kindlustus).

KOKKUVÕTTEKS

Uue maapõueseadusega:

1) tugevdada riigi kui maavara omaniku osatähtsust maavarade uurimise ja kaevandamise suunamisel ning juhtimisel;

2) luua senisest suuremad eeldused protsesside muutmiseks läbipaistvamaks ja avalikkuse paremaks kaasamiseks maavarade uurimise ning kaevandamise protsessi.

Tänan!